

Ami jó (volt), tilos (volt)*

Mottó: „De jó, VI...!”

1. Általában

Általában tilos. De mi a lónál a pausálé? Van, mondjuk, három eladóverseny. A győztes lovat a tulaj köteles a kikiáltási áron elkötyálni. Vagy boldogan szabadul. Ilyen futamoknál vannak a legcsudább dolgok. 33/1-ről, kérem, nyomda, nem 330/1-et...! leszalad Rock the Barney 8/1-re. Naná, nagyot nyer, ha Barney nyer, aki még 1000 fontot tett, pl. a tulaj, a 33/1-es oddsznál. 33.000 fontot nyer... Én, aki 10/1-nél kapcsolok, szintén nyerek 20 fontot a 2 fontomra. Öt napig megélek belőle, nem Budapesten, de Londonban igen. Dublinban hatig.

Pausálé az, hogy van ma igen sok jó író a 25 és a 43 éves kor-sávban. Miért pont itt? Miért pont „33” a Barney indítása? A bukik határozzák meg. Bizony. Nem evidencia. Konkrétum az, hogy nem tudnám én se összeállítani a „11”-et. Darvasi Laci, bocs, neki írok, ő hát nem, Podmaniczky, Garaczi, Károlyi Cs, Németh Gábor benne volna. Biztos. De nem. Velük is mind-mind van/volt valami „dolgom”. Pausálé mégis az, hogy ha van három ilyen eladóverseny egy nap, megrakod éllovaikat, mondjuk, 5-5-5 fonttal. Egy biztos bejön aszerint, hogy ki a favorit. Ha korán teszed dolgod, a 15 megrakott fontnál nyilván többet lesz, naná.

Németh Gábor nekem egyetlen versenyen is megrakható „ló”. Így is mondhatnám, köv. alcím, nyomda, kérem: t.i. hogy a múltkor elúszott a SZŰKSZÉKSZERŰSÉG viccem.

* Németh Gábor: eleven hal; Pesti Szalon, 1994, kb. 75 old.

2. Az evidencialista Németh Gábor (a)

Igen, nem SZÜKSÉGSZERÍSEÉG, már az áldóját neki, hanem egy összláncolt széket voltam gyáva kitenni a múltkori rendszerben: SZŰK SZÉK SZERŰSÉG. Olyasmi, mint egy szűk szék. Különben ez utóbbit senkinek sem kívánom. Sok madarat láttam meghalni már így, kicsi a kloákájuk, nem tudtam úgy kikotorni nekik, mint magamnak, három óra után elszántan. De önmentő elszántságomat a madarakkal elszenvedett kudarcoknak köszönhetem. S még hadd szórakozzam ki magam, mások szórakoztatásának ürügyén: ellenzékiiség, mi is volt az? Tegnap a madaraim sírjától jövet, jegyeztem fel 61–80. napi Symphoniám papírjára — kis papírt! hogy ne jegyeztesse sokat! kis papírba jegyzetelj! —, hogy: „Annyi szart nem ér az egész szar, hogy egy szarnál rosszabb rendszerben lázadjunk ellene. Nyugaton is így lázadnak, már tuti légkondicionáltba. Akik itt lázadtak”, írtam, én nem *gondolom* ezt, csak tegnap ezt írtam, „tisztelet a kivételnek, felértékelték *azt* a rendszert, mert értékesíteni akarták, értékesedni akartak a belőle folyományozódóval”. Na, ilyeneket gondolok. Hát nem jobb, ha No Pass No Sale-lel, Methaaf-fal és Chilly Billyvel foglalkozom Limerickben?

Ezért voltam én gyáva a szűk székekkel. Meg is büntetett érte, székrekedéssel, a jó isten.

Németh Gábor nevénel az „a” ezt jelenti: nem tudom, evidencialista-e ő, vagy jelenségábrázoló inkább, de az „a” az a legjobb hendikepcsoport, s ott van szerződve.

3. Javulás lehetősége

Lovaknál ezt így mondják: *able to improve*, képes javulásra, már hogy társadalmi munkában azt ne mondjam, fejlődőképes. Nagyon utálhattam azért a régi világot, nem? Igen. És: *exploded*, az nem expózva van, hanem, hogy fel vagyon tárva, ich kenne Dich, mint Kruscsev mondhatta, vagy ki. Nincs benne fantázia. Németh Gábor prózájában megvalósulás is van, ilyen dolgokkal: a „regény” szerkezete — a kép-elem végigvitele, végigvitele, vétel, igen mert el-elejtí, újra felkapja a szegény hal sikalmas is, sic, nyomda. A mű-egészen végigvonuló rejtelmes szál nyilvánvalóvá válik, nem szála-zódik szét, hát *hogy* nem láttuk akkor elejétől ezt? Az ilyen fondor-elegáns megjelentetés-okozás Németh Gábornál egy-egy „baromi”

beszúrásával hitelesedik. Ez őlordságától — nekem majdnem mindenki „esq.”, mint megszólítás, a Gabriely az lord Németh, mint lord Sinclair etc. — nagyon elegáns. Természetesen a regény-féle aprólékos tagozódása mögött egyetlen nagy sóhaj van, de Németh inkább más így-úgy fényes lelkekre ügyelne, ne tépjék el magukat, saját magát nagy egészség jellemzi. El ne kiabáljam. Egyetlen nagy sóhaj: szart se ér úgy mindösszevissza az egész. Heroikus pózok 100 éve voltak, még szegény Nietzsche-nél, tehát ez ma bőven nincs, a próza elegáns. Jól az. Vagyis: fáj, hogy ez a mondás oly buta, „ami jó, az tilos”. De még rosszabb, hogy ld. J.A., lehet már mindent merni, bő lett a szűk szék, s értelme épp így nem nagyon van. A buki nem foglalkozik a lovak oddszával, fene tudja, nem írt ki semmit, sörözni ment.

4. Betűrend

Az írás még részben betűkből áll, ezek rendjéből. Németh Gábor nem csinál viccet ebből, két lajstroma is van. Híven a könyve rangjához, erre építkezik. A galoppban — s már Hamlet is azt mondta: „Oh God... how weary, stale, flat and unprofitable...” e világi élet neki. S a „flat” szó galoppot is jelent. Az A-csoporton belül a Listed az „induló kategória”. Prózánkkal a 2. csoport és a 3. csoport közti senkiföldjén bajlódunk, évtizedek óta. Németh Gábor a Listed után most 3. csoportosban indul, úgy érzem. Prózája európai élvezőny.

Mert nem cizellál és nem aktualizál, csak ritkán. Magam is aktualizálok, sajnos, szórakoztatóan írok hetilapba, ahelyett, hogy Midnight Cockoo és Midwich Cockoo közt tudnék döntenit, mikor még a Nicholson plakátját is láttam a palánkon. Az *eleven hal* annak a szomorúságára mutat rá, hogy aki él, az ebbe belehal, de közben bőven ébren van, a falvédőkre gördeszakázik fel, aztán róluk jön le. De ezt a műfajt Garaczi műveli. A bánatot Podmaniczky. Németh Gábornak az okos elgondolkodás még inkább megmarad, ő afféle „főnök” — ezért lord nekem — e két másik szívem-közepe prózás társaságában. Itt nem értékrendekről van szó. Mind minimum Europ/A/Listed.

Szart se ér az egész, és mégis becsülettel végig kell szívni. Budát Pestnek hívjuk. Arra nézünk ott lakunk. Szóvicc, tessék, cizellálásom. De hogy a Tottenham Court Road más, mint Epsom-

ban a Tottenham Corner, ezt, vigasz az ésnak, a spéci szerencsejárték-lap nyomdászainak etc. jobban kéne tudni.

5. Murray's Mazda (lő az Örök Tulajról, a téli pályáról)

Próbálunk pontos prózát csinálni, egy Murray Gazda világában, ahol mégcsak tilos se már, ami jó volt. Már jó se, mondja Gabriely. Az európai álbéke óta még a klipek is kacatabbak, diszkósabbak. Hol a Radiohead? A 4 Non Blondes? A Preachers? Szegény Gun próbál még valamit. Cure-ék cizellálósak, angol diákvicc. Prodigy lement. Grant Lee Buffalo nem exposed még. Egy ilyen világban, ahol a tökhülyeség is tökhülye, és minden, mazdásan, el van adva nekünk, hogy hízzanak az üzerek, pontos próza írásán bajlódunk, evvel. Persze, hogy közel kerülünk egymáshoz, e szomorúságban, pörös felek, is.

Németh Gáborral sosem voltunk távol egymástól. Sőt. Nem is illik sokat elemezni dolgát. „Két TV-vacsora”, a „dupla-”ez-meg-azok a Tottenham-Tottenham-világban a megőrzött jókedv szigetei. Abban bízik titkon a prózaíró, hogy lesz megint valami, ami jó, és egye fene, nem lesz tilos.

Dolgozatom tárgyszemélyének egyelőre az életművét kell kialakítania. Indulni egy sor fontos versenyben. Mint Ottlik sovány-sága, mondom ezt. Szerencsére épp a Blondes szól a Virginen. Kedvem „jó”. Ennyire. Dolgozatom tárgyszemélyének igen hosszú prózaírói életet kívánok, rá hagytam ugyanis — ahogy Györe Balázs fogja hamvaimat szétszórni a madársíroknál a Tabánban — cédulákon, remélem, minél épebben megmaradó újabb korszakom feldolgozását. S remélem, „jók” a cédulák, és a „tilos” szintén mélyről szól már, meg hogy „kaka az egész”, mélyről, szabadon. Hála az égnek, mégse külső zsarnokságra, önleértékelő „hős” válaszul. De jó, VII”.

6. Az Örök Talaj

Persze, hogy az emberiségért állunk helyt. De már nem óhajtunk tőle, az emberiségtől semmit. Legtehetősebbjei valami ösztöndíjazással becsülnék meg társukat — kik mi volnánk —, a többi merüljön el a kifli és a sör árának még lehetséges emelésében. Letettem róluk. Németh Gábor prózája közelebbről kell, hogy

érintse a világot — direktsége, hiedelme ellenére, megvan. Itt alapoztam csak magánbeszélgetésekre. Még maga kedve szerinti önmagát kell tovább keresnie. Belülről tudom, magamról. De: az szép, ahogy a téli műanyag, dirt, „szar”, kb., equitrack pályákat hívják. All Weather. Minden időre. Én a minden időt inkább az elemibb, a J.A.-féle „örök talaj”-ra fordítom vissza. Ott kell helytállni az emberiségért, egy kaka pályán. A többi, mint Hamlet mondta, annyi.

Németh Gábor könyve máris *nagyon sok*.

Nagy „improve” van benne. Nem csodálkoznék, ha már a Gabriely szerep után... jönne ez.

Budapest

Tandori Dezső

William Blake was a
great artist and a
very angry man.

Diana Kingsley '94

„William Blake volt egy nagyszerű művész és egy nagyon mérges ember.”